

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articolii și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se sîmit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Călătoriile de studiu.

Orice s'ar zice, între bătrâni și între tineri sunt contraste adânci. Noi cei tineri, stăm la începutul vieții, D-lor bătrânii, la capătul ei. Fiecare bătrân e o carte cu multe pagini vesele și triste. Noi entuziaști și plini de nădejdi viguroase, ei sârmani peste cari au trecut atâtea ierni geroase, reci și gânditori. De câteori nu întâlnești bătrâni albi și blânzi, cărora le place atât de mult liniștea și singurătatea. Sigur, că ei nu au nimica comun cu lumea în care se îmbrăncesc oameni cu *vederi și gusturi noi*. Bătrânii înclină spre liniște și spre armisițiu cu viața, plină de aparențe înșelătoare, pe când noi tinerii, suntem cuprinși de dorul de a munci și a învinge viața. Lunile de vară au ceva din puterea proprie adâncurilor de ape, dânsule îi chiamă în mod irezistibil pe bătrâni la odihnă, făcându-i atenți, că natura e ca un farmacist precis și sgârcit, care la orice doză de muncă cere o bună bucată de odihnă, atunci când omul ajunge cătră capătul vieții. Într'o frumoasă zi de vară te trezești, că bătrânii pe cari ai fost obicinuit să-i vezi la un anumit timp, la un anumit loc, au dispărut, s'au împachetat frumosel și au călătorit undeva departe, acolo unde totul e frumos și liniștit.

Frumos și folositor lucru e să călătorești. Călătoriile prin locuri străine recrează trupul și sufletul omului și pentru aceea nouă ne cade bine, când vedem, că bătrânii nostri se folosesc de acest elixir al vieții

În vremurile de acum însă am dori să-i vămuim pe bătrânii nostri mai mult ca de obicei, anume i-am rugă, ca de astădată din liniștea inspirată și din învățăturile prinse pe acolo pe unde au umblat, în prețioasa lor vacanță, să ne deie și nouă ceva celor rămași acasă. Așa să călătorească bătrânii nostri și acolo să meargă unde vor putea să prindă noi noțiuni culturale. Recreația nobilă și frumoasă nici că se poate altcum închipul, decât ca să te întorci acasă de pe unde ai călătorit cu sufletul plin și limpezit de cunoștințe și îndemnuri noi. Ce bine și folositor ar fi dacă bătrânii nostri ar începe să aducă prin observările lor, făcute în decursul

călătoriei, sânge nou în viața noastră și noi tinerii i-am urmă. O adevărată pacoste a vieții noastre culturale e că trăim ca niște Robinson-i. Viața forfotește și fierbe la alte neamuri și noi, cari suntem convinși, că bunul D-zeu e obligat să aibă o deosebită slăbiciune pentru noi și din când în când să ne mai facă și câte un cadou, nu învățăm nimic. Pe când adevărul e acela, că bunul D-zeu ajută pe oamenii, cari muncesc din greu și cu putere de a se stăpâni pe sine. Bunul D-zeu nu dă nimic nimărui fără muncă grea și onestă.

Mizeriile noastre de acasă, cari sunt multe la număr, numai de aceea suntem incapabili să le vindecăm, pentrucă ne învărtim vecinic în unul și acelaș cerc, trăim viața pușorului, care crede că afară de ghioacea în care stă el sgârcit, nu mai este altă lume.

Ce mult ar progresa *viața noastră religioasă-bisericască* și în general toată organizația noastră culturală în scurt timp, dacă în tot anul, bărbați de ai nostri, cu mintea și inima la loc, ar merge acasă la alte popoare, vara ori mai ales iarnă, când toate instituțiunile de cultură sunt în plinul activității lor. Intuiția este cel mai perfect mijloc de învățământ nu numai pentru copii, ci și pentru bărbați în vârstă înaintată. Calea cea mai bună și cea mai scurtă e aceea, când te poți convinge din vederea și observarea proprie. Cari sunt acei membri valoroși ai clerului nostru de sus și jos, cari se cunoască nu așa dintr'un articolăș de revistă, ori de vre-o carte de a treia mână, viața și organizația din celelalte biserici autocefale, ori de alte biserici creștine, așa de înaintate în cultură, din fir în păr. Suntem siguri, că ori cât am strigă apelul nominal, nu se va ivi nimeni. Așa, că nu e mirare, că la sinoadele și congresele noastre bisericii, reprezentanții clerului tac tăcerea peștilor, pentrucă numai acei oameni ar putea să ieie cuvântul în multe chestiuni cu o autoritate incontestabilă și cu argumente sdrobi-toare, care ar cunoaște perfect și lumea dinafară și ar ști cum lucră bunăoară biserica catolică, ori protestantă, ori o altă biserică autocefală. Durere, oameni de aceștia nu avem și chiar pentrucă nu-i avem, va trebui să-i cerem, pentrucă la dincontră, administrația și abilitatea de a in-

vestigă, vor face în biserică noastră același lucru cu duhovnicia ce a făcut ariciul cu cârțița, când aceasta sârmana cu bunătate i-a oferit conac.

Fundațiunile noastre de acum încolo să nu fie folosite numai pentru a crește în foarte multe cazuri firi problematice, ci și pentru a da posibilitatea oamenilor celor din frunte, cari ne dirigează soarta noastră a celor mai mici, să umble prin lume și să meargă la izvoarele culturii religioase-bisericești.

Ori cum ar sta lucrurile de trist în biserică noastră, ne mângâiem, că nu numai clerul nostru și în special clerul superior, care va purta înaintea lui D-zeu și a istoriei responsabilitatea grea pentru starea bisericii, nu se mișcă de acasă, ci același lucru îl face și așa numita cremă a societății noastre. Avem oameni, cari s'au ridicat din cea mai neagră sărăcie la cea mai splendidă bunăstare, realizează venite anuale de zeci de mii de coroane. Intrebați-i însă, până unde au umblat în viața lor și o să vă întristați. Pentru ce nu merg atari oameni binecuvântați de D-zeu, cari nu mai știu ce e mizeria din an în an în țări străine, unde să adune mierea culturii, pentru ce nu cu'rieră atari oameni, cărora li-e dată posibilitatea Germania, Svițera, Olanda, țările scandinave. Câte înoiri, câte observări prețioase ar putea să ne aducă D-lor în tot anul, cum s'ar ridica văzând cu ochii nivelul tuturor instituțiilor noastre culturale. O nespuse de mare importanță ar avea pentru cultura noastră profană și religioasă călătoriile de studiu, pe cari astăzi încă nu le facem și pe cari va trebui să le facem pe viitor.

Oameni de aceia, fie preoți, advocați ori medici, cari nu au cunoscut în viața lor alte drumuri, decât acela, care îi ducea de acasă la școală, nu vor putea nicicând să miște înainte carul culturii noastre. Un exemplu scos din viața reală și vom înțelege și mai bine, că ce înseamnă umblarea multă prin lume. În cutare comună s'a așezat cu vre-o câțiva ani mai înainte un jidan sărac și umil, care astăzi este un om bogat și cu trecere. Tâlcul acestei ridicări nu este miraculos de fel. David, căci acesta îi este cinstitul nume, a stat vre-o cinci ani prin Hamburg, vre-o 5—6 ani prin Berlin și Viena și apoi s'a pogorât într'un sat, unde oamenii cei mai inteligenți înnoată și acum în aburii celui mai nesănatos romanticism estetic. Ce l'a costat deci pe simpaticul David, care și-a câștigat în lumea mare o comoară de cunoștințe și experiențe să tăvălească la pământ pe unii oameni, cari umblă și astăzi cu capul în nori.

Iubiți bătrâni, peste a căror suflete farmecile înșelătoare ale acestei lumi nu mai au stăpânire și cari vă mulțumiți așa de bine, că după

un an de muncă să ședeți undeva între oameni necunoscuți sub un copac umbros pe o bancă de unde se deschid panorame admirabile, porniți-vă la drum și dela locurile voastre de cură faceți din când în când și câte o excursie la centrele de cultură și veniți acasă cu sufletul înoit și întinerit, aducându-ne și nouă celor rămași acasă sfinții fiori ai pribegiei prin țări străine.

Rusticus.

Nr. 2351/1916.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile de primire în institutul nostru teologic din Arad, pe anul școlar 1916/17, au să fie înaintate subscrisului Consistor cel mult până la 2/15 august 1916, instruite cu:

1. Atestat de botez dela parohie, stradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniul școlar, prin care se dovedește că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

3. Atestat de moralitate, dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protopresbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Dacă petentul dela absolvirea școalelor medii s'ar fi dedicat altei carieri, ori a avut alta ocupațiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de concernentul protopresbiter, are să dovedească ocupațiunea și timpul petrecut dela ultima frecvența școlară până în timpul de față.

6. Certificat dela Comisiunea de asentare, spre dovedirea, dacă cu ocaziunea asentării s'a aflat apl ori nu pentru serviciul militar.

7. Petițiunile au să fie provăzute cu timbru de una coroană, ori cu atestat de paupertate.

8. Petenții sunt avizați a scrie corect și legibil locul ubicațiunii și posta ultimă, apoi să alătore și mărci postale recerute pentru a li-se putea trimite rezoluția în scrisoare recomandată.

Arad, la 9/22 maiu 1916.

*Consistorul gr.-or. rom.
din Arad.*

Mulțumită publică.

Tuturor prietinelor și cunoșcuților, cari din tristul prilej al trecerii la cele eterne ale neuitatului nostru tată Ioan Givulescu ne-au trimis cuvinte de mângâiere, pe această cale le exprimăm adâncile noastre mulțumite.

Jalnica familie.

Mulțumită publică.

Stângându-se lumina casei noastre, societatea românească din Arad și jur, precum și parobienii mei au ținut să ne aducă raze de mângâieri prin participarea la actul funebru al neuitatei mele soții. Manifestarea simpatiei și a stimei pentru o soție model și adorată mamă dulce, a contribuit la alinarea neesprimabilei noastre dureri și ne-a întărit în resemnarea față de destinul creat nouă de Cel Atotputernic. Părinților protopopi și preoți celebranți, publicului participant, precum și tuturor, cari au binevoit să ne talmăcească condolențele lor, le exprimăm adânc simțurile noastre mulțumite.

Mândruloc, la 23 maiu (4 iunie) 1916.

Iancu Ștefănuț și fiii.

CRONICA.

O nouă blasfemie. A apărut în „Olcsó könyvtár” o broșură intitulată „Ságuna András de Moldován Gergely. In acea broșură Moldován Gergely, zice că vrea să înmormânteze legenda ce s'a format despre mărimea marelui nostru metropolit. Bisericește a fost un comisar al sârbilor în biserica noastră, — zice savantul din Cluj, — politicește un speculant, care a jucat roluri fațarnice în Budapesta și Viena pe socoteala poporului român, ca să ajungă la metropolie; caracter perfid grecesc, care a înșelat pe toată lumea pentru ajungerea scopurilor sale egoiste. Dacă Moldován Gergely profesorul din Cluj ex catedra și-ar debita exigențele sale științifice, le-am lăsa neamintite în pulberea celorlalte mucegaiuri literare ale savantului din Cluj. Dar el vorbește în numele gr.-catolicilor și a românilor — sigur uniți — ca un autorizat avocat al acestora. Ce zic la aceste Blăjenii? Tendința proprie a broșurei lui Moldován Gergely este, să prezinte în umbra perfidiei pe idealul episcopului român, ca să sguđue încrederea în cei ce urmează tradiției lui Ságuna, anume în fața alegerii metropolitane apropiată. O intrigă subțire a patronilor în a căror nume cântă acest vechiu diplăș toate cântecele false despre neamul românesc.

Deputați congresuali. Alegerile de deputați congresuali în districtul Consistorului dela Oradea-mare au dat rezultatul următor: Au fost aleși din cler: 1. Cercul Oradea-mare-Peșteș: Vășile Mangra, vicar episcopesc în Oradea-mare. 2. Cercul Tinca-Beliu: Nicolae Roxin, protopresbiter în Micherechiu. 3. Cercul Beiuș-Vășcău: Andreiu Horvat, protopresbiter în Oradea-mare. Mireni: 1. Cercul Oradea-mare: Dr. Sever Barbură, jude

la tribunalul din Oradea-mare. 2. Cercul Peșteș: Dr. Dimitrie Mangra, avocat în Oradea-mare. 3. Cercul Tinca: Dr. Gheorghe Alexici, docent universitar, Budapesta. 4. Cercul Beliu: Dr. Ioan Iacob, avocat în Ceica. 5. Cercul Beiuș: Dr. Gavril Cosma, avocat în Beiuș. 6. Cercul Vășcău: Desideriu Tempelean, primpretor în Vășcău.

Bucurie familiară în casa domnițoare. Arhiducesa Zita, soția moștenitorului de tron Carol Francisc Iosif, a născut miercuri un băiat. Nou născutul este al patrulea copil al părechei moștenitoare de tron. Cel mai mare este arhiducele Francisc Iosif Otto, născut în 1912, apoi arhiducesa Adela în 1914 și al treilea arhiducele Carol Robert în 1915.

Academicianii noi. În locul decedatului I. M. Moldovanu, preposit în Blaj, a fost ales membru activ al „Academiei Române” în secțiunea istorică domnul Dr. Ioan Lupăș, protopresbiter în Săliște, fost membru corespondent al aceleiași secțiuni, iar membru activ în secțiunea literară a fost ales, în locul decedatului Nicolae Gane, marele poet G. Coșbuc.

Nici când n'a făcut Academia mai nimerite alegeri. Sincerile noastre felicitări Academiei și aleșilor ei.

Centrala băncilor. În Budapesta s'a făcut hoi constituirea „Centralei băncilor din Ungaria”. A fost ales consiliul de administrație, un comitet administrativ și comitetul de supraveghiere. Din comitetul administrativ face parte și domnul I. I. Lăpedatu, directorul băncii de asigurare din Sibiu, ca reprezentant al băncilor românești.

Oprți dela reprezentările cinematografice. Într'un comitat al Ungariei, în Moșon, s'a votat un regulament, prin care tinerii sub 15 ani sunt oprți dela cercetarea cinematografelor. Copiii pot fi de față la astfel de reprezentații, numai dacă sunt supraveghiați de părinți, de tutori, sau de învățătorii lor. Proprietarul cinematografului, în caz când a călcat dispozițiile regulamentului, se pedepsește cu amendă și închisoare.

† Titu Liviu Blaga. Corpul profesoral dela școalele secundare din Brașov anunță astfel tristul caz al decedării colegului Tit Liviu Blaga: Cu adâncă durere sufltească anunțăm tuturor prietenilor și culturii românești moartea iubitului și neuitatului nostru coleg: Tit Liviu Blaga, profesor de matematică și fizică la școalele secundare române din Brașov, membru coresp. al secțiunii științifice a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, membru al Delegațiunilor școlare din Brașov, al comitetului parohial din Brașov-Cetate etc., întâmplată la 12/25 maiu a. c. În clinica internă a universității din Budapesta, unde și căutase vindecarea boalei sale grele și îndelungate, fiind deabiă în al 35-lea an al vieții sale și al 11-lea al funcționării sale ca profesor. Școalele noastre au pierdut prin moartea acestui distins coleg — a 5-a jertfă grea în timp de un an și jumătate, — o forță de o reală valoare pedagogică, iar știința și cultura românească pe un înțelegător și impulsiv cultivător al lor. În mormântarea va avea loc în Orăștie, în 16/29 maiu 1916, înainte de amiazi. Brașov, 13/26 maiu 1916. Corpul profesoral al școalelor secundare gr.-or. române din Brașov.

1916
35
1881

Caz de moarte. Traian Moșuț timp îndelungat econom la institutul nostru ped.-teol. a trecut la cele eterne. A fost un om de treabă, cunoscut înainte preoției și învățătorimei crescută în seminar. D-zeu să-l odihnească în pace.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Boroșineu**, se publică concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1200 cor.; 2. pentru scripuristică 12 cor.; 3. pentru conferințele tractuale 12 cor.; 4. pentru participarea la adunarea gen. Inv. 20 cor.; relut de evartir și grădină 240 cor. Salarul peste suma fundamentală de 1200 cor., se va cere din vistieria statului, de unde l'a avut și reposatul Inv. Vasilie Augustin.

Alesul învățător va avea să instrueze elevii din clasa designată de com. par., precum și pe cei de repetiție, la timpul său; va avea să instrueze elevii săi în cântările bisericești, să-i conducă la biserică în duminică și sărbători și să conducă strana regulat.

Reflectanții sunt poftiți să înainteze recursurile — adresate comit. par. din Boroșineu, — în termenul fixat, Preaon. Oficiu pprese gr.-or. român al Ienopolei (Boroșenă, com. Arad), ajustate ou următoarele documente: extras de hotez; diploma de învățător; atestatele despre studiile premergătoare; atestatul de apartinență și eventualele atestate despre serviciile prestate până acum.

Reflectanții sunt poftiți a se prezenta în careva duminică ori sărbătoare, din termenul concursual, în s. biserică din Boroșineu, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din Boroșineu, ținută la 8/21 maiu 1916.

Ioan Georgia
ppresb., preș. com. par.

Ioan Căprariu
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter, inspector școl. conf.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională din **Bârsa**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata dela comuna bisericească 1000 cor., iar competențele dela aceasta sumă în sus sunt asigurate ca întregire de salar prin rezoluțiunea ministerială Nr. 70025/1915.

2. Cvarțir corespunzător în edificiul școlii cu supraedificate și jumătate intravilan pentru grădină.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Scripturistica Inv. 10 cor.

5. Dela înmormântări, la cari va fi poftit 2 cor.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței se va îngrijii învățătorul, iar de curățirea externă a locuinței, a salei de învățământ și de încălzirea salei comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericești, să-i conducă și supravegheze în s. biserică regulat în fiecare duminică și sărbătoare fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursurile adresate comitetului par. din **Bârsa** în termenul concursual Preaonoratului Oficiu ppbiteral din **Buteni** și ajustate cu următoarele documente: 1. Extras de hotez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu, având să se prezinte sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din **Bârsa**, ținută la 20 martie (2 aprilie) 1916.

Miron Gucu
paroh, preș. com. par.

Eugen Halic
not. com. par.

În conțelegere cu: *F. Roxin* ppbiter, insp. școlar.

—□—

3—3

Librăria diecezană Arad

(strada Deák Ferencz Nrul 35).

Mare depozit în ornate și recvizite bisericești (mormânturi, prapori, cădelnițe, cruci, candel, potire, litier, steluțe, miruitor, lingurițe, discuri, copii etc.)

Prețuri moderate.

Serviciu prompt.

Birou de informații în Budapesta.

Dau informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau deslușiri referitor la rugările trimise la oricare ministeriu. Urgez rezolvirea cauzelor și rezolvare favorabilă.

Câștig informații grabnice și sigure. Câștig informații despre soldații perduți pe câmpul de luptă.

Mijlocesc totfelul de vânzări ori cumpărări.

L. Olariu

Budapesta, II., Margit-körut 50.